

บทที่ 2

“วุฒิธรรม 4 ประการ”

หลักการแสวงหาปัญญา

เนื้อหาบทที่ 2

“วุฒิธรรม 4 ประการ” หลักการแสวงหาปัญญา

- 2.1 สปัปฺริสสังเสวะ (คบสัตบุรุษ)
- 2.2 สัทธัมมัสสวนะ (ฟังธรรม)
- 2.3 โยนิโสมนสิการ (ไตรตรองธรรม)
- 2.4 ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม)

1. วิชาธรรมครูออกมาจากความบริสุทธิ์ของใจของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การศึกษาธรรมะจึงต้องระวังและรอบคอบเป็นพิเศษเพื่อความบริสุทธิ์บริบูรณ์ตามพระพุทธรองค์ ซึ่งหลักการศึกษาธรรมะที่พระพุทธรองค์ทรงวางไว้คือ วัฏธรรม 4 ประการ
2. การหาครูดีให้พบมีความสำคัญเป็นอันดับแรกของชีวิต เพราะเป็นต้นแบบความรู้และความประพฤติแก่ผู้เรียน ดังนั้นความเจริญหรือตกต่ำของชีวิตจึงขึ้นอยู่กับ การหาครูดีพบหรือไม่ การเลือกครูดีให้พิจารณาจากการมีความรู้จริงและการมีนิสัยดีจริง
3. การฟังคำครูให้ขัดต้องได้คำจำกัดความที่ถูกต้องและชัดเจน เพื่อให้ครูและนักเรียน เข้าใจได้ตรงกัน มีวิธีการโดยการตั้งคำถามในเรื่องที่เรียนว่า “อะไร”
4. การตรองคำครูให้ลึก คือ ไตร่ตรองให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องถึงวัตถุประสงค์ของ ธรรมะในเรื่องนั้น ๆ มีวิธีการโดยการตั้งคำถามในเรื่องที่เรียนว่า “ทำไม”
5. การจะทำให้ได้ดีนั้นต้องทำตามครูให้ครบ โดยวิธีการรับเอานิสัยดี ๆ ทั้งหมดจาก ครูมาให้ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้รู้หลักการแสวงหาปัญญาในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกครู และเลือกครูให้เป็น
3. เพื่อให้ฟังธรรมแล้วเข้าใจได้ถูกต้องตามคำจำกัดความที่ถูกต้องและชัดเจน
4. เพื่อให้มีโยนิโสมนสิการ หรือตรองคำครูได้อย่างลึกซึ้งจนกระทั่งได้ถูกต้องอย่างมี ประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้ปฏิบัติตนให้ได้ดีจริงเหมือนครู โดยรับเอานิสัยที่ดีของครูมาเป็นนิสัย ที่ดีของตนให้ได้

บทที่ 2

“วุฒิธรรม 4 ประการ” หลักการแสวงหาปัญญา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ตรัสรู้ธรรมะได้ เพราะทรงละเว้นความชั่ว ทำความดี และกลั่นใจให้ผ่องใสอย่างทুমชีวิตเป็นเดิมพันมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทำให้ในพระชาติสุดท้าย พระองค์จึงทรงสามารถกำจัดทุกข์และกิเลสที่แช่อึด หนักดอง ปีบคั้น บังคับ กัดกร่อนใจ มานับภพนับชาติไม่ถ้วน ให้หมดสิ้นไปจากใจได้อย่างเด็ดขาดถาวร ความชั่วใด ๆ ไม่อาจร่วรุดเข้าไปในใจของพระองค์ได้แม้แต่เลี้ยวอนูวินาที

เพราะฉะนั้น ธรรมะทุก ๆ คำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงนำมาตรัสสอนชาวโลกนั้น ล้วนออกมาจากใจที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ ผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติตามย่อมสามารถบรรลุธรรม อันเป็นเครื่องขจัดทุกข์และกิเลสให้หมดไปได้เช่นเดียวกับพระองค์

การศึกษาธรรมะทุก ๆ คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องทำด้วยความรอบคอบ และระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ วัดพระธรรมกายจึงต้องวางรูปแบบการเทศน์สอน ให้ตรงตามหลักการศึกษาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้ไว้นั้นคือ “วุฒิธรรม 4 ประการ” ได้แก่

1. สปัปฺริสสังเสวะ แปลว่า คบสัตบุรุษ
2. สัทธัมมัสสวณะ แปลว่า ฟังธรรม
3. โยนิโสมนสิการ แปลว่า ตรិตรองธรรม
4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ แปลว่า ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม

พระเดชพระคุณพระภาวนาวิริยคุณ (หลวงพ่อดัตตชีโว) ท่านค้นคว้าเรื่องวุฒิธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นหลักการแสวงหาปัญญาในพระพุทธศาสนา จนได้คำจำกัดความ และคำอธิบายที่ส่องทางปฏิบัติอย่างชัดเจน ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สปัปฺริสสังเสวะ (คบสัตบุรุษ)

สปัปฺริสสังเสวะ (คบสัตบุรุษ) หมายถึง “หาครูดีให้พบ”

การที่ใครจะมีความเจริญก้าวหน้าในทางโลกหรือทางธรรมหรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่า คน ๆ นั้นเลือกใครมาเป็นครูสอนตนเอง เพราะว่าสิ่งที่น่ากลัวที่สุดในชีวิต ก็คือ **การเลือกครูผิด** เพราะนอกจากเราจะได้รับความรู้ผิด ต้องกลายเป็น **“บุคคลที่มีมิจฉาทิฐิ”** แล้ว ยังจะติด **“นิสัยไม่ดี”** มาจากครูอีกด้วย และเราก็จะกลายเป็นคนประเภทที่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมไม่หยุดหย่อน ด้วยเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงให้ความสำคัญของการหาครูดีให้พบไว้เป็นอันดับแรกของชีวิต

การเลือกครูนั้น ต้องพิจารณา 2 เรื่องใหญ่เป็นสำคัญ คือ **ต้องพิจารณาจากการมีความรู้จริง และการมีนิสัยดีจริง** เราจึงจะแน่ใจได้ว่าท่านสามารถสอนเราได้จริงทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพราะว่าการที่ท่านมีนิสัยดีจริงนั้น ก็เท่ากับเป็นการยืนยันว่าเรื่องที่ท่านกำลังสอนอยู่นั้น ท่านปฏิบัติได้จริง

ทำไมการเลือกครูจึงสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง นั่นก็เพราะ **“ครู คือ บุคคลที่เป็นต้นแบบด้านความรู้และความประพฤติที่ดีให้แก่ผู้เรียน”**

ต้นแบบเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเลือกครูที่ด่าเก่งก็สร้างลูกศิษย์ด่าเก่งออกมาเต็มบ้านเต็มเมือง ถ้าเลือกครูที่พูดเพราก็สร้างลูกศิษย์ที่พูดเพร่าออกมาเต็มบ้านเต็มเมือง ถ้าเลือกครูขี้เมาก็สร้างลูกศิษย์ขี้เหล้าออกมาเต็มบ้านเต็มเมือง เราจะไปศึกษาต่อที่ใดก็ตาม เราจะส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนใดก็ตาม เราต้องคิดเรื่องการเลือกครูให้ดี ถ้าครูเป็นต้นแบบให้เราไม่ได้เสียแล้ว ก็เสียเวลาไปศึกษาในสำนักของท่าน

เพราะฉะนั้น ความเจริญหรือตกต่ำของชีวิตคนเรานั้น จึงขึ้นอยู่กับ **“การหาครูดีได้พบหรือไม่”** เป็นอันดับแรก

2.2 สัทธัมมัสสวนะ (ฟังธรรม)

สัทธัมมัสสวนะ (ฟังธรรม) หมายถึง “ฟังคำครูให้ชัด”

เมื่อเราได้พบครูดีแล้ว สิ่งสำคัญอันดับที่สองก็คือ ต้องฟังคำครูให้ชัด อย่าให้ผิดพลาดคลาดเคลื่อน เพี้ยนความหมาย เพราะถ้าฟังไม่ชัด แล้วจำไปทำผิด ๆ ก็จะก่อให้เกิดปัญหามากมายในภายหลัง ซึ่งอาจรุนแรงถึงขั้นเสียเงินเสียทอง เสียชื่อเสียง หรือเสียชีวิตได้เลยทีเดียว

การฟังคำครูให้ชัด คือ ฟังแล้วอย่าฟังผ่าน ๆ ฟังแล้วต้องได้ “คำจำกัดความ” ของเรื่องนั้น ๆ ออกมาอย่างชัดเจน

การให้คำจำกัดความ คือ การกำหนดความหมายที่ถูกต้องและชัดเจน ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้ครูและนักเรียน เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ในเรื่องความหมาย หลักการปฏิบัติ ทิศทางการปฏิบัติ และผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ

การศึกษาเรื่องใดก็ตาม ถ้าผู้สอนไม่ให้คำจำกัดความแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน ก็เท่ากับตกม้าตายตั้งแต่ต้นทันที เพราะเมื่อคำจำกัดความไม่ชัดแล้ว ผู้เรียนจะมีโอกาสเข้าใจผิดจากความถูกต้อง ส่งผลให้การคิด การพูด และการปฏิบัติย่อมเกิดคลาดเคลื่อนตามไปด้วย ผลลัพธ์ที่ออกมาย่อมเกิดความผิดพลาด หรือทำให้เกิดปัญหายุ่งยากตามมาทันที

เพราะฉะนั้น ใครที่เป็นครูสอนเรื่องอะไร หรือใครที่ศึกษาเรื่องอะไร เพื่อป้องกันความผิดพลาด ต้องเอาคำจำกัดความในเรื่องที่เรียนนั้นออกมาให้ได้ ถ้าครูไม่ได้ให้มา ก็ต้องซักถามกับครูให้เป็น ถ้าครูตอบแล้วยังเข้าใจไม่ชัดเจน ก็ต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติมเอง

วิธีการหาคำจำกัดความแบบง่าย ๆ ก็คือ การตั้งคำถามในเรื่องที่เรียนด้วยคำว่า “อะไร” หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า “**What**” แล้วเดี๋ยวเราก็จะได้คำจำกัดความออกมา

ยกตัวอย่างเช่น หากมีคนมาฟังพระเทศน์เรื่อง “บุญ” ก็ถามคำแรกเลยว่า “**บุญคืออะไร**” ใครที่เทศน์เรื่องบุญ แล้วว่าไปเรื่อย ๆ เป็นชั่วโมง ๆ ไม่ให้คำจำกัดความก็ขอเตือนว่าระวังตกม้าตาย เพราะถ้าเขาถามขึ้นมาด้วยคำถามง่าย ๆ ว่า “**What is the Boon (Punna)?**” แล้วตอบไม่ได้ สิ่งที่เขาเป็นชั่วโมง ๆ ก็ต้องตกม้าตายด้วยคำถามคำเดียว

คุณพ่อคุณแม่ที่กำลังปลูกฝังให้ลูกมีนิสัยรักการทำบุญก็เช่นกัน ต้องตอบลูกให้ได้ว่า “**บุญคืออะไร**” การปลูกฝังความรักบุญกลัวบาปจึงจะเกิดเป็นภาพชัดเจนในใจ

พ่อแม่บางท่านเป็นคนชอบทำบุญ จึงอยากให้ลูกเป็นคนรักบุญเหมือนกับตนเอง แต่พอลูกถาม ตอบลูกไม่ได้ว่า “บุญคืออะไร” ก็เลยใช้วิธีบังคับลูกให้มาทำบุญ ซึ่งก็เป็นวิธีที่ใช้ได้เฉพาะช่วงหนึ่งที่ยังบังคับได้อยู่เท่านั้น

แต่พอลูกโตขึ้น เริ่มมีแนวคิดเป็นของตนเอง ก็จะไม่ยอมทำในสิ่งที่เขาไม่เข้าใจว่า “บุญคืออะไร” เพราะนึกถึงการทำบุญครั้งใด ก็เห็นภาพความเจ้าอารมณ์ ขาดเหตุผลของ

แม้ขึ้นมาในใจทันที ความพยายามปลูกฝังความรักบุญ กลัวบาปให้แก่ลูกตั้งแต่เล็ก ก็จะมีผลทันที แล้วก็ส่งผลมาถึงความเข้าใจในคุณค่าของพระพุทธศาสนาด้วย

เพราะฉะนั้นพ่อแม่ต้องการปลูกฝังคุณธรรมใดให้แก่ลูก สิ่งแรกที่ต้องบอกให้ลูกรู้ก็คือ คำจำกัดความของเรื่องนั้นคืออะไร

พระเดชพระคุณพระภาวนาวิริยคุณ (หลวงพ่отัตตชีโว) ท่านตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำจำกัดความเรื่อง “บุญ” เพราะหากเข้าใจตรงนี้ไม่ชัดเจนแล้ว โอกาสที่จะเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และการทุ่มเททำบุญอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพันในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า “บำเพ็ญบารมี” ของพระโพธิสัตว์ จนกระทั่งปรารถนาจะทำตาม ย่อมเป็นไปได้เลย

บุญคืออะไร ?

บุญ คือ พลังงานบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นในใจมนุษย์ทุกครั้งที่ตั้งใจไม่คิดชั่ว พุทธชั่ว ทำชั่ว และตั้งใจคิดดี พุทธดี ทำดี เช่น การทำทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา เป็นต้น

พระเดชพระคุณพระภาวนาวิริยคุณ (หลวงพ่отัตตชีโว) ท่านอ่านพระไตรปิฎกหลายรอบจนกระทั่งสามารถให้คำจำกัดความเรื่องบุญได้ และนำหลักฐานจากพระไตรปิฎกมายืนยันด้วยว่า “บุญมีจริง” พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ชัดเจนใน “ปุณฺณยาสันถานสูตร” ว่า “ทำบุญต้องได้บุญ และบุญเกิดขึ้นเป็นต่อธารบุญทุกครั้ง ที่ตั้งใจละชั่ว ทำความดี และกลั่นใจให้ผ่องใส”

การสอนธรรมะที่ขาดความชัดเจนในเรื่องการให้คำจำกัดความ จะก่อให้เกิดปัญหาการลดคุณค่าให้ตกต่ำลงได้ในภายหลัง เพราะคนส่วนมากคุ้นเคยกับกิเลสมากกว่าธรรมะ จึงพร้อมจะตั้งธรรมะให้ตกต่ำตามกิเลสในใจของตนเองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นแม้มีใจเป็นกุศลมาฟังธรรมะ แต่ถ้าจับประเด็นผิดก็มีสิทธิ์ตกนรกได้เช่นกัน

ยิ่งถ้าความเข้าใจผิดนั้นลุกลามไปถึงขั้นที่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นเพียงกุศโลบายที่มนุษย์คิดค้นขึ้น เพื่อใช้ในการหลอกลวงมนุษย์ให้อยากทำความดีด้วยแล้ว คุณค่าแห่งการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย่อมหมดสิ้นไปทันที ความประเสริฐเลิศล้ำของธรรมะที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือขจัดทุกข์ให้หมดสิ้นไปได้จริงย่อมถูกดับแสงทันที เช่น การเข้าใจผิด

ว่านรก-สวรรค์ไม่มีจริง เป็นต้น ซึ่งย่อมส่งผลให้ประชาชนคิดผิด พลาด และทำผิดอย่างขยายวงกว้างต่อ ๆ กันไป

เมื่อประชาชนปฏิบัติผิด ๆ ย่อมได้รับผลผิด ๆ ชีวิตจึงย่ำแย่ลงไป ในที่สุดก็เกิดความรู้สึกว่า ยิ่งนับถือพระพุทธศาสนายิ่งไม่ได้ประโยชน์อะไร เพียงความรู้สึกในแง่ลบที่เกิดขึ้นเช่นนี้ ก็มีผลต่อการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาทันที

เพราะฉะนั้น ชีวิตชาวพุทธจะเจริญรุ่งเรืองหรือตกต่ำ อายุพระพุทธศาสนาจะยืนยาวหรือสั้นลง ล้วนขึ้นอยู่กับว่า **“ครูสอนธรรมะ”** นั้น ต้องสามารถให้คำจำกัดความที่ชัดเจนในทางปฏิบัติได้จริง และ **“ผู้เรียนธรรมะ”** นั้น เมื่อพบครูดีแล้ว ต้องสามารถ**ฟังคำจำกัดความของครูได้ชัดเจน ปฏิบัติได้จริงด้วยเช่นกัน**

ด้วยเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงกำหนด **“การฟังคำครูให้ชัด”** ไว้เป็นข้อที่สองของ **“วุฒิธรรม”** เพราะเมื่อพบครูดีแล้ว ความเข้าใจที่ถูกต้องในการฟังธรรม ย่อมส่งผลไปถึงการคิดถูกต้อง การพูดถูกต้อง และการกระทำถูกต้องตามลำดับ คน ๆ นั้นจึงจะได้รับเป็นผลลัพธ์ที่ถูกต้องต่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต และนั่นคือที่มาของความซาบซึ้งในพระคุณของครู

2.3 โยนิโสมนสิการ (ไตรตรองธรรม)

โยนิโสมนสิการ (ไตรตรองธรรม) หมายถึง **“ตรองคำครูให้ลึก”**

เมื่อเราได้พบครูดีแล้ว ได้ฟังคำครูชัดเจนแล้ว แต่จะเข้าใจความรู้ของครูลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด ก็อยู่ที่การนำความรู้กลับมาไตรตรองให้ลึกซึ้ง เพราะยังมีความลึกซึ้งมากเท่าไร การคิด การพูด การกระทำย่อมได้ผลมากยิ่งขึ้นเท่านั้นด้วย

การตรองคำครูให้ลึก คือ การไตรตรองให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องถึงวัตถุประสงค์ของธรรมะในเรื่องนั้น ๆ

วิธีการหาวัตถุประสงค์ ก็ทำได้ง่าย ๆ ด้วยการตั้งคำถามว่า **“ทำไม”** หรือที่ภาษาอังกฤษใช้ว่า **“Why”** ถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าทำไม ๆ ๆ ๆ ไปสัก 20-30 คำถามเดียว ก็สามารถมองเห็นชัดถึงวัตถุประสงค์ของธรรมะเรื่องนั้น ๆ แล้วการคิด การพูด การปฏิบัติก็
จะไม่ผิดพลาด

ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเราศึกษาเรื่อง “บุญ” เราก็ต้องตอบให้ได้ก่อนว่า บุญคืออะไร เมื่อเราตอบได้แล้ว คำถามต่อไปที่ต้องถามก็คือ “ทำไมต้องสร้างบุญ?” หรือถ้าถามเป็นภาษาอังกฤษก็ได้ว่า “Why did we make the Boon?” เป็นต้น

พอเราถามอย่างนี้แล้ว การค้นคว้าแบบเจาะลึกไปให้ถึงวัตถุประสงค์นั้น ๆ ก็จะเกิดขึ้น แล้วก็จะพบคำตอบมากมาย เช่น

1) บุญสามารถถนอมกาย วาจา ใจให้สะอาดบริสุทธิ์ได้ ทำให้เรามีความสุขใจทุกครั้งที่ได้ทำบุญ ส่งผลให้มีบุคลิกภาพดี มีอารมณ์ดี ใบหน้ายิ้มแย้มเบิกบาน มีใจผ่องใสเป็นปกติ ในปัจจุบัน ทำให้เป็นที่รักของคนหมู่มาก มีชื่อเสียงขจรขจายไป คนดีอยากคบหาสมาคม และมีความองอาจภาคภูมิใจในที่ประชุมชน

2) บุญสามารถสั่งสมไว้ในใจได้ไม่จำกัด ยิ่งมีมากเท่าไร ยิ่งนำความสุขและความเจริญทั้งมนุษย์สมบัติ ทิพย์สมบัติ บริวารสมบัติ และนิพพานสมบัติมาให้แก่เราได้มากเท่านั้น

3) บุญสามารถนำติดตัวเป็นเสบียงข้ามภพชาติไปได้ จึงมีอานุภาพในการดลบันดาลให้ไปเกิดในภพภูมิและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การทำความดี เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความสุขและความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

4) บุญสามารถใช้ในการออกแบบชีวิตได้ เราอยากมีความสุขและความเจริญในชีวิตแบบใด เราก็ต้องสร้างบุญที่มีอานิสงส์อย่างนั้น คนที่มีบุญมากก็จะประสบความสุขมาก คนที่มีบุญน้อยก็จะประสบความสำเร็จน้อย เพราะแม้แต่การตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก ก็ต้องอาศัยบุญ เป็นต้น

เมื่อเราลองตอบคำถามนี้ในแง่มุมอื่น ๆ เพิ่มเติมเข้าไปอีกสัก 40-50 คำถาม เดียวก็เจาะลึกเข้าไปถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงได้ชัดเจน และเราก็จะเห็นภาพรวมที่สรุปใจความสำคัญได้ว่า

“วัตถุประสงค์หลักของการทำบุญ ก็คือ เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดจากวิบากกรรมในอดีต เพื่อสั่งสมความสุขและความเจริญในปัจจุบัน และเพื่อการขจัดอาสวกิเลส อันเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์ทั้งหมดสิ้นไป”

นี่เป็นตัวอย่างของวิธีการตรองคำครูให้ลึกที่ทำให้เรามีความเข้าใจถูกในเรื่องที่ครูสอน ได้อย่างถูกต้อง-ชัดเจน-ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป และนั่นคือทางมาแห่งปัญญาที่จะคิดถูก พูดถูก และทำถูกได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้มากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป ด้วยเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงวาง “การตรองคำครูให้ลึก” ไว้เป็นลำดับที่สามของ “วุฒิชัยธรรม”

2.4 ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม)

ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม) หมายถึง “ทำตามครูให้ครบ”

เมื่อเราหาครูดีพบแล้ว ฟังคำครูชัดแล้ว ตรองคำครูลึกแล้ว สิ่งที่ต้องทำให้ได้ก็คือ ต้องปฏิบัติจริงให้ได้เหมือนครู มิฉะนั้นเราจะเป็นได้แค่คนขี้โม้ คนฉาบฉวย คนเหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ นั่นคือ เก่งทฤษฎี แต่สอบตกปฏิบัติ ชีวิตนี้จึงยากจะประสบความสำเร็จ ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่เป็นคนโง่

ตรงนี้มีเรื่องต้องหยุดคิดกันว่า ครูที่ดีจริงนั้น ท่านสามารถสอนให้ศิษย์รู้จริงได้ และสามารถทำเป็นต้นแบบที่ดีจริงให้ศิษย์ดูได้ แต่ทำไมลูกศิษย์เป็นร้อยคนไปเรียนจากครูคนเดียวกัน แต่กลับทำได้ไม่เหมือนกัน

ลูกศิษย์บางคนกลับมาทำตามที่ครูสอนแล้วก็ประสบความสำเร็จ ร่ำรวย แต่ลูกศิษย์บางคน ยิ่งทำยิ่งล้มละลาย บางคนก็ทำได้แต่ของกระจอก ก๊อกร ๆ แก๊ก ๆ ไปวัน ๆ ชาตินี้จึงไม่มีอะไรสำเร็จเป็นชิ้นเป็นอัน

คนที่ได้ครูดีแล้ว แต่เอาดีไม่ได้ ก็เป็นเพราะ “ทำตามคำครูไม่ครบ” เพราะถ้าทำครบ ผลงานก็ต้องออกมาดีเหมือนที่ครูทำ

วิธีการที่จะทำตามคำครูได้ครบนั้น มีทางเดียว ก็คือ **ต้องรับเอานิสัยที่ดีของครูมาเป็นนิสัยของตนให้ได้**

ใครเรียนความรู้เรื่องอะไรกับครูท่านใด ก็ต้องไปเอานิสัยที่ดีจากครูท่านนั้นมาให้ครบ ถ้าเรียนเรื่องการค้าจากครูท่านใด ก็ต้องไปเอานิสัยทำการค้าที่ดีจากครูท่านนั้นมาให้ครบ ถ้าเรียนเรื่องก่อสร้างจากครูท่านใด ก็ต้องไปเอานิสัยทำการก่อสร้างที่ดีจากครูท่านนั้นมาให้ครบ

ยิ่งถ้าเป็นเรื่องการเรียนธรรมะแล้ว ต้องเอานิสัยทุ่มชีวิตเป็นเดิมพันในการทำความดีของพระบรมครูมาให้ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบการทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน เริ่มตั้งแต่พอท่านตัดสินใจออกจากวังก็ทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน พอถึงคราวคันธธมมะมัตตังทรมานกายอย่างสาหัสก็ทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน พอถึงวันตรัสรู้ ท่านตัดสินใจเด็ดขาดเป็นสัจจจาเลยว่ **“แม่เลือดเนื้อจะแห้งเหือดหายไป เหลือแต่เอ็นหนังหุ้มกระดูกก็ตามที ถ้าหากยังไม่บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ จะไม่ยอมลุกขึ้นจากที่ตรงนี้”**

เมื่อกาลเวลาล่วงมาสองพันห้าร้อยกว่าปี พระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (สด จนฺทสโร) ท่านก็มาเป็นต้นแบบการทุ่มชีวิตเป็นเดิมพันให้แก่พวกเรา เมื่อท่านเรียนภาคปริยัติจบแล้ว พอถึงคราวลงมือปฏิบัติภาวนา ท่านพูดชัดเลยว่ **“ถ้าคีนนี้ไม่เข้าถึงธรรมก็ให้ตายไปเถอะ”**

พระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านทำตามคำครูได้ครบ ท่านจึงเข้าถึงธรรมในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ปีพุทธศักราช 2460 หลังจากนั้นท่านก็สอนวิธีปฏิบัติให้แก่ประชาชนในยุคนั้น ทำให้มีผู้เข้าถึงธรรมได้จริงตามมา แล้ววิธีปฏิบัติก็สืบทอดต่อ ๆ กันมาจนกระทั่งถึงรุ่นของพวกเรา ทำให้พวกเราเชื่อมั่นว่มนุษย์ทุกคนนั้นสามารถเข้าถึงธรรม จึงเกิดกำลังใจที่จะทุ่มชีวิต ปฏิบัติธรรมตามพระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านไป ซึ่งก็คือ **“การทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน ปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ครบ”** นั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงกำหนด **“การทำตามครูให้ครบ”** ไว้ใน **“วุฒิธรรม”** เป็นข้อสุดท้าย เพราะความสำเร็จของคนนั้น นอกจากหาครูดีให้พบ ฟังคำครูให้ชัด ครอบครองคำครูให้ลึกแล้ว ยังต้องมีนิสัยทุ่มชีวิตทำจริงเหมือนกับครูด้วย จึงจะสามารถปฏิบัติได้ผลดีจริง

ดังนั้นความรู้พื้นฐานของการสร้างทีมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาประการที่ 1 ก็คือ การเทศน์สอนอบรมคน โดยอาศัยหลัก **“วุฒิธรรม 4 ประการ”** เป็นพื้นฐานสำคัญ จึงเป็นเหตุให้ **“ผู้ที่มาอบรมที่วัดพระธรรมกายรู้สึกว่ตนเองได้รับปัญญาอย่างเต็มที่”** คือ **“ครบถ้วนชัดเจน และลึกซึ้ง”** ว่ อะไร (What) ทำไม (Why) อย่างไร (How to) และผลเป็นอย่างไร (Result) เมื่อเขารู้สึกว่ตนเองได้รับปัญญาอย่างเต็มที่ จึงเกิดความอยากมาวัดอีก เมื่อมาวัดอีกก็ได้ศึกษาธรรมะอีก ทำให้เขาเกิดความเข้าใจที่ลุ่มลึกไปตามลำดับ ๆ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดเป็นความซาบซึ้งในพระคุณของพระรัตนตรัยต่อไป

ยิ่งเมื่อเขาได้เห็นผู้นำของวัดพระธรรมกายและหมู่คณะตั้งใจทำงานเผยแผ่

พระพุทธศาสนาไปทั่วโลกด้วยแล้ว จึงทำให้เข้าใจได้ไม่ยากว่า การสร้างวัดพระธรรมกาย มีประโยชน์อย่างไรต่อชาวโลก จึงทำให้เขาเกิดความซาบซึ้งในมโนปณิธานของหม่อมคณะ และยินดีที่จะช่วยงานต่าง ๆ ของวัดพระธรรมกายให้ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น หากหน่วยงานใดของวัดพระธรรมกายมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้น จะต้องถ่ายทอดความรู้ทั้งภาค ทฤษฎีและปฏิบัติตามหลักกฏธรรม 4 ประการนี้ให้ได้ เพื่อให้ผู้มาใหม่ได้รับปัญญาอย่างเต็มที่ จนกระทั่งเกิดความเข้าใจอย่างลุ่มลึกในภาคปฏิบัติไปตามลำดับ ๆ

หากผู้ที่มาใหม่เกิดศรัทธา ยินดีที่จะทุ่มเทสร้างบุญบารมีไปด้วยกัน ก็จัดสรรงาน ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ เวลา อายุ และประสบการณ์ของเขา เพียงเท่านี้ หน่วยงานนั้นก็จะมีกำลังสำคัญในการช่วยงานพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอีกมาก

นี่คืออุมทรพัยทางปัญญาในการสร้างทีมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระสัมมาสัม-พุทธเจ้าทรงมอบไว้ให้พวกเรา ขอให้เพียงแต่เราตั้งใจศึกษาให้ครบทั้ง อะไร ทำไม อย่างไร และ ผลเป็นอย่างไร แล้วลงมือปฏิบัติอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ความสุขและความเจริญในชีวิต ย่อม บังเกิดขึ้นตามมาทันที และนั่นก็จะเป็นนิมิตหมายว่า พระพุทธศาสนาจะมีอายุยืนยาวต่อไปอีก นานแสนนานจากการฝึกฝนอบรมตนเองตาม “**วุฒิธรรม 4 ประการ**” อย่างทุ่มชีวิตเป็น เดิมพัน และนี่คือความรู้พื้นฐานแรกที่ต้องปลูกฝังให้แก่ทีมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้จงได้